ปัญหาและอุปสรรคตามกฎหมายของการขออนุญาตในการดำเนินธุรกิจค้าของเก่า
PROBLEMS AND LEGAL OBSTACLES IN OBTAINING PERMISSION TO OPERATE A BUSINESS ANTIQUE TRADE

[1]อมร พิกุลงามโชติ, [2]นพปฎล โพโสภา และ [3]วรศักดิ์ สุขสุเมฆ

[1]Amorn Piklungnamchot, [2]Noppadon Posopa and [3]Worasak Suksumek

[1]มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ประเทศไทย

[1]Pathumtani University, Thailand

[1]Amornp8@gmail.com, [2]Noppadol@ptu.ac.th, [3]Worasak@ptu.ac.th

Received : October 28, 2024; **Revised** :January 9, 2025; **Accepted** :January 29, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาและอุปสรรคตามกฎหมายของการขออนุญาตในการดำเนินธุรกิจค้าของเก่า พบว่า พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ได้มีการปรุงปรุงแก้ไขครั้งล่าสุด (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2535 เมื่อนับระยะเวลาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับดังกล่าวจนถึงปัจจุบันก็เป็นเวลาผ่านมากว่า 30 ปีแล้ว ทำให้พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 มีช่องว่างของกฎหมายไม่สามารถใช้บังคับกับการประกอบการค้าของเก่าในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการกำหนดให้ผู้ประกอบการค้าของเก่าในลักษณะใดที่ต้องยื่นคำขอใบอนุญาตค้าของเก่าตามกฎหมายนี้ ด้านคุณสมบัติหรือเงื่อนไขของผู้ยื่นคำขอใบอนุญาตค้าของเก่า ด้านการดำเนินการค้าของเก่า ด้านการกำกับและตรวจสอบการค้าของเก่า และด้านบทลงโทษ สร้างปัญหาให้เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการค้าของเก่าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ผลการศึกษาพบว่าควรปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ให้สามารถใช้บังคับกับการประกอบการค้าของเก่าในปัจจุบัน ไม่ก่อปัญหากับผู้ประกอบการ

---

[1] อาจารย์ ดร. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

[2] อาจารย์ ดร. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

[3] อาจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ค้าของเก่าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว โดยควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายในด้านการกำหนดให้ผู้ประกอบการค้าของเก่าในลักษณะใดที่ต้องยื่นคำขอใบอนุญาตค้าของเก่าตามกฎหมาย ด้านคุณสมบัติหรือเงื่อนไขของผู้ยื่นคำขอ ใบอนุญาตค้าของเก่า ด้านการดำเนินการค้าของเก่า ด้านการกำกับและตรวจสอบการค้าของเก่า รวมถึงด้านบทลงโทษให้มีความชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ค้าของเก่าในปัจจุบันและในอนาคต

คำสำคัญ : การขออนุญาต, การดำเนินธุรกิจ, การค้าของเก่า

Abstract

This research examines the problems and legal obstacles in obtaining permission to operate an antique trading business. It was found that the Auction and Antique Trade Control Act B.E. 2474 (1931), which was last amended (Amendment No. 5) in B.E. 2535 (1992), had not been updated for over 30 years. As a result, the Act has legal gaps that make it ineffective in regulating the modern antique trade. These gaps include unclear requirements for which types of antique businesses need to apply for a license under this law, qualifications or conditions for license applicants, procedures for conducting antique trade, supervision and inspection of antique trade, and penalties. These issues create difficulties for antique business operators and relevant authorities in complying with the law. The study suggests that the Auction and Antique Trade Control Act B.E. 2474 should be revised to be applicable to the current antique trade industry, ensuring that it does not cause problems for business operators and relevant authorities. The amendments should clarify the legal provisions regarding the types of antique businesses that must apply for a license, the qualifications or conditions of license applicants, the procedures for conducting antique trade, the supervision and inspection of antique trade, and the penalties. These revisions should be clear and keep pace with the current and future antique trade industry.

Keywords: Permission, Business operation, Antique trade

บทนำ

นับแต่เดิมธุรกิจขายทอดตลาดและการค้าของเก่า เป็นวิธีการขายทรัพย์สินแบบหนึ่งที่ใช้กันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งต่อมาการขายทรัพย์สินเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ ต่อเจ้าหนี้ ซึ่งธุรกิจการขายทอดตลาดในประเทศไทยนั้น พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ฉบับแรก ได้ตราขึ้นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 7 โดยทรงมีพระราชดำริ เห็นสมควรควบคุมกิจการการขายทอดตลาดและค้าของเก่าให้ดีขึ้น และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมต่อมาอีกหลายครั้ง (กรมการปกครอง, 2555: 1) โดยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ นิยามคำว่า “ขายทอดตลาด (Sale by auction)” หมายความว่า การขายทรัพย์สินที่กระทำโดยเปิดเผยแก่บุคคลทั่วไป ด้วยวิธีเปิดโอกาสให้ผู้ซื้อสู้ราคากัน ผู้ใดให้ราคาสูงสุด และผู้ทอดตลาดแสดงความตกลง ด้วยเคาะไม้หรือด้วยกิริยาอย่างอื่น ตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด การซื้อขายนั้นย่อมเป็นอันสมบูรณ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 109) และในส่วนของการค้าของเก่า ได้ให้ความหมายของคำว่า “ของเก่า” หมายถึง ทรัพย์ที่เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยประการอื่นอย่างทรัพย์ที่ใช้แล้ว ทั้งนี้รวมถึงของโบราณด้วย โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายนี้ ต้องการที่จะควบคุมการประกอบอาชีพของประชาชน ในสองประเภท คือ (1) อาชีพขายทอดตลาด และ (2) อาชีพค้าของเก่า พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ได้มีการตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 7 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2474 (พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2481, 2482 :512) เป็นต้นมา โดยเจตนารมณ์ในการตรากฎหมายฉบับดังกล่าวนั้น ก็เพื่อให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเข้าไปควบคุมดูแลการกระทำต่าง ๆ ของผู้ประกอบอาชีพการขายทอดตลาดและค้าของเก่าของประชาชน เริ่มตั้งแต่การออกใบอนุญาตการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและการตรวจตราร้านค้า เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ร้านค้าเป็นแหล่งรับซื้อของโจรมาจำหน่าย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรควบคุมกิจการการขายทอดตลาดและค้าของเก่าให้ดีขึ้น จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นไว้ในภารกิจในเขตกรุงเทพมหานครนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ได้มอบหมายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Royal Thai Police Headquarters) เป็นผู้รับผิดชอบ ส่วนในเขตจังหวัดอื่นได้มอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบ

ต่อมา เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พุทธศักราช 2474 ได้มีมติเห็นชอบให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โอนภารกิจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช

2474 ในเขตกรุงเทพมหานคร มาให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้ กรมการปกครองรับมอบภารกิจดังกล่าว มาบริหารและจัดการทั้งระบบ และให้ดำเนินการบริการประชาชนตามที่รัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบไว้ อย่างไรก็ตาม กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยได้แก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ที่กล่าวมาเป็นไปด้วยดี พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ยังมีปัญหาเนื่องจากพระราชบัญญัตินี้มีความล้าสมัย และไม่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

ส่วนความสำคัญของ “การค้าของเก่า”คือ เป็นการนำเอาทรัพย์มาเสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายทรัพย์ที่ใช้แล้ว โดยเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตผู้ที่ได้รับอำนาจในการ ออกใบอนุญาตดังกล่าว จะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการดำเนินการประกอบอาชีพ จะเห็นได้ว่าได้มีการพัฒนาและแก้ไขเพิ่มเติมในบางส่วน ซึ่งการแก้ไขนั้น จะเป็นข้อกำหนดในการควบคุมการประกอบกิจการ อาทิเช่น ในเรื่องของข้อห้ามการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าคุณสมบัติต่าง ๆ ของผู้ที่จะขอใบอนุญาตประกอบอาชีพขายทอดตลาดและค้าของเก่า การออกใบแทน การเพิกถอนใบอนุญาต เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าความสำคัญของพระราชบัญญัติดังกล่าวนั้น เป็นการควบคุม การประกอบกิจการการขายทอดตลาดและค้าของเก่าให้ดีขึ้น

ตามที่พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ได้ถูกตราขึ้น โดยมีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าของภาคเอกชน ให้เป็นไปโดยความถูกต้องและเป็นธรรม แต่กลับไม่มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการขายทอดตลาดโดยภาคเอกชน ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่นการสมยอมประมูล (ฮั้วประมูล) ขึ้น เรื่องคุณสมบัติของผู้ขอออกใบอนุญาตขายทอดตลาด และค้าของเก่าที่กำหนดให้บุคคลนั้น ต้องเป็นผู้ไม่เคยต้องโทษจำคุกตามกฎหมายลักษณะอาญาภาค 2 เช่นนี้ เสมือนเป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนในการประกอบอาชีพ และไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 เพราะบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

จากการศึกษาพบว่าในประเทศไทยมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขายทอดตลาดและการค้าของเก่า บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 (2474: 72)โดยมีบทบัญญัติ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการขายทอดตลาดและการค้าของเก่านั้นไว้ทั้งสิ้นเพียง 15 มาตรา เคยมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันให้ทันสมัยเพิ่มมากขึ้น 4 ครั้งคือ เมื่อ พ.ศ. 2481 พ.ศ. 2484 พ.ศ. 2495 และล่าสุดได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายเมื่อ พ.ศ. 2535 ซึ่งเนื้อหาในการแก้ไขนั้น อาทิ เช่น การห้ามมิให้บุคคลใดประกอบอาชีพค้าของเก่า ยกเว้นประเภทหรือบางชนิดที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ยกเว้นใบอนุญาตเป็น

ใบอนุญาตเฉพาะตัวโอนกันไม่ได้ (พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2535. (2535) มาตรา 11) ผู้ค้าของเก่าประเภทโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุนอกจากต้องมีใบอนุญาตค้าของเก่าตามกฎหมายฉบับนี้ แล้ว จะต้องมีใบอนุญาตให้ค้าโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจากกรมศิลปากรด้วย

ซึ่งจากการวิเคราะห์ปัญหาแล้ว จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ยังมีความล้าสมัย ไม่มีความเหมาะสมเพียงพอ และเป็นปัญหาทางกฎหมาย ที่ควรนำมาแก้ไขในหลายประการ แต่บทบัญญัติกฎหมายในพระราชบัญญัติดังกล่าวยังมีข้อบกพร่อง บางประการ กล่าวคือในมาตรา 11 ซึ่งบัญญัติว่า ท่านว่าใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นใบอนุญาตเฉพาะตัว โอนกันไม่ได้ และสมบูรณ์เพียงวันที่ 31 ธันวาคมทุกปี ซึ่งหมายความว่า ผู้ใดได้รับใบอนุญาตผู้นั้นจะต้องดำเนินการกิจการและรับผิดชอบ (Responsible) ตลอดไปจนกว่าใบอนุญาตจะสิ้นอายุ แต่หากผู้รับใบอนุญาตตาย กิจการที่ขออนุญาตไว้ต้องเลิกดำเนินการ ซึ่งการเลิกดำเนินการอาจส่งผลต่อลูกจ้างของกิจการได้ โดยจะโอนให้แก่ผู้อื่นมาดำเนินการแทนไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการโอนให้แก่ทายาทหรือผู้จัดการมรดกก็ตาม เพราะใบอนุญาตนั้นเป็นใบอนุญาตเฉพาะตัว การบัญญัติให้ใบอนุญาตเป็นใบอนุญาตเฉพาะตัวนั้น ไม่เป็นธรรมต่อผู้ได้รับใบอนุญาต ก่อให้เกิดปัญหาต่อการดำเนินกิจการ และหากผู้รับใบอนุญาตเสียชีวิตก็จะมีปัญหาในเรื่องของใบอนุญาตที่ต้องยกเลิกไป ซึ่งจะส่งผลต่อกิจการของผู้รับใบอนุญาตได้

จากการศึกษากฎหมายในระดับแม่บท ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติประกอบและกฎอื่นๆ ที่ใกล้เคียงกับเรื่องดังกล่าว ยังไม่มีกฎหมายใดที่กำหนดเกี่ยวกับการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า จะเห็นได้ว่าการที่ยังมิได้มีกฎหมายเข้าไปควบคุมการขออนุญาตประกอบกิจการ ดังกล่าวนั้น จะส่งผลต่อการขออนุญาต (Permission) ประกอบธุรกิจการขายทอดตลาดและค้าของเก่า มีความยุ่งยากและ เกิดความล้าช้าและมีปัญหาเกิดขึ้น รัฐจึงจำเป็นต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในกรณีที่ใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นใบอนุญาตเฉพาะตัวไม่สามารถโอนกันได้นั้น ซึ่งหมายความว่า ผู้ใดได้รับใบอนุญาต ผู้นั้นจะต้องเป็นคนที่จะดำเนินการกิจการและรับผิดชอบตลอดไปจนกว่าใบอนุญาตจะสิ้น อายุ ซึ่งหากผู้รับใบอนุญาตเสียชีวิต กิจการดังกล่าวที่ขออนุญาตไว้ต้องเลิกดำเนินการเพราะเช่นนั้น การเลิกดำเนินการประกอบธุรกิจการขายทอดตลาดและค้าของเก่า อาจส่งผลต่อลูกจ้างของกิจการได้ โดยจะโอนให้แก่ผู้อื่นมาดำเนินการแทนไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการโอนให้แก่ทายาทหรือผู้จัดการมรดก (Administrator) ก็ตาม เพราะใบอนุญาตเป็นใบอนุญาตเฉพาะตัวการบัญญัติให้ใบอนุญาตนั้นเป็นใบอนุญาตเฉพาะตัวไม่เป็นธรรมต่อผู้ที่ได้รับใบอนุญาต ก่อให้เกิดปัญหาต่อการ

ดำเนินกิจการ และหากผู้รับใบอนุญาตเสียชีวิตก็จะมีปัญหาในเรื่องของใบอนุญาตที่ต้องยกเลิกไป ซึ่งจะส่งผลต่อกิจการของผู้รับใบอนุญาตได้

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเห็น ได้ว่ากฎหมายที่คุ้มครองผู้ประกอบธุรกิจการขายทอดตลาดและค้าของเก่าที่เข้ามาขอใบอนุญาตควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า คือ พระราชบัญญัติควบคุมการ ขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ที่มุ่งเน้นในการควบคุมดูแลในการดำเนินกิจการ ขั้นตอน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการขอออกใบอนุญาต การขายทอดตลาดและค้าของเก่า และกฎหมายฉบับดังกล่าวเป็นกฎหมายที่ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลง เป็นเวลานาน ซึ่งทำให้เกิดความล้าสมัยของกฎหมาย ไม่สอดคล้องกับสภาวการณ์ในปัจจุบันเท่าที่ควร ทั้งยังพบว่าส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจที่เข้ามาดำเนินการขออนุญาตประกอบธุรกิจ ได้รับความเดือดร้อนในขั้นตอนในการจดทะเบียน (Registration) ขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตดังกล่าว ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐพึงให้ความสนใจเป็นลำดับต้น และเป็นหน้าที่ขององค์กร หรือหน่วยงานของรัฐที่มีความผูกพันอันจะต้องดำเนินการ ให้สิทธิดังกล่าวได้รับความคุ้มครอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักทฤษฎีความเป็นมาของการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474
3. เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรค และปรับปรุง พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเอกสาร (documentary research) โดยทำการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วารสารวิชาการ บทความ ตัวบทกฎหมาย ทั้งกฎหมายภายในของประเทศไทย และต่างประเทศ ระเบียบ ข้อบังคับ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์แล้วนำมาวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา สำหรับขั้นตอนในการดำเนินการศึกษามีดังนี้ สำรวจรวบรวมและจัดทำบัญชีรายชื่อกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติควบคุมการ

ขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 และ ปรับปรุง พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคตามกฎหมายของการขออนุญาตในการดำเนินธุรกิจการค้าของเก่า สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. หลักทฤษฎีความเป็นมาของการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 พบว่า พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ได้มีการปรุงปรุงแก้ไขครั้งล่าสุด (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2535 เมื่อนับระยะเวลาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับดังกล่าวจนถึงปัจจุบันก็เป็นเวลาผ่านมากว่า 30 ปีแล้ว ทำให้พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 มีช่องว่างของกฎหมายไม่สามารถใช้บังคับกับการประกอบการค้าของเก่าในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการกำหนดให้ผู้ประกอบการค้าของเก่าในลักษณะใดที่ต้องยื่นคำขอใบอนุญาตค้าของเก่าตามกฎหมายนี้ ด้านคุณสมบัติหรือเงื่อนไขของผู้ยื่นคำขอใบอนุญาตค้าของเก่า ด้านการดำเนินการค้าของเก่า ด้านการกำกับและตรวจสอบการค้าของเก่า และด้านบทลงโทษ สร้างปัญหาให้เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการค้าของเก่าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

2. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 พบว่า เกิดความล้าสมัย ข้อบังคับในพระราชบัญญัติบางประการไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมถึงสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้เกิดความสับสนหรือความขัดแย้งในการตีความและบังคับใช้กฎหมาย การขาดความรู้และการเข้าใจในกฎหมายของผู้ประกอบการ ที่ไม่ทราบถึงกฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการขายทอดตลาดและการค้าของเก่า ส่งผลให้เกิดการฝ่าฝืนกฎหมายโดยไม่เจตนา รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ประกอบการในกระบวนการออกกฎหมาย การปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายอาจขาดการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสีย ซึ่งทำให้กฎหมายไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจหรือประชาชนได้อย่างเต็มที่

3. การแก้ไขปัญหาอุปสรรค และปรับปรุง พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน พบว่า ควรบังคับใช้กฎหมายให้ทันสมัย ซึ่งการซื้อขายของเก่าอาจถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินหรือซื้อขายสิ่งของผิดกฎหมาย ควรมีมาตรการป้องกันที่เข้มงวดขึ้นเพื่อตรวจสอบและยับยั้งการกระทำผิดเหล่านี้ สำหรับผู้บริโภคที่ซื้อของเก่า และควร

ได้รับการคุ้มครองจากการถูกหลอกลวงหรือขายของที่ไม่มีคุณภาพ กฎหมายควรมีบทบัญญัติที่ช่วยคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคให้ชัดเจนยิ่งขึ้นและในด้านการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ของเก่าหลายประเภทเป็นขยะอิเล็กทรอนิกส์หรือของที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กฎหมายควรมีมาตรการในการจัดการกับของเก่าอย่างเหมาะสมรวมทั้งกำหนดมาตรฐานการ การออกใบอนุญาตให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการกระทำผิดและสร้างความโปร่งใสในการดำเนินกิจการ

อภิปรายผล

ในปัจจุบันการขายทอดตลาดและการค้าของเก่าในประเทศไทยได้มีการเติบโตเพิ่มมากขึ้น จึงเกิดปัญหามากมายจากอดีตสู่ปัจจุบัน ซึ่งในการออกใบอนุญาตให้มีการประกอบธุรกิจการขายทอดตลาดและค้าของเก่าจะต้องมีการขออนุญาตการประกอบธุรกิจดังกล่าวนั้น การขออนุญาตให้มีการขายทอดตลาดและค้าของเก่าของนายทะเบียนอยู่ภายใต้อำนาจของเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต จะต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และระเบียบของกฎหมาย จึงจำเป็นที่จะต้องใช้ดุลพินิจในการกระทำทางปกครอง (Administrative Discretion) การออกคำสั่งทางปกครองและการตรวจสอบต้องอยู่ภายใต้หลักของกฎหมายปกครอง หลักนิติรัฐ ในการควบคุมการใช้อำนาจของรัฐ โดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 เป็นกฎหมายที่มีการบัญญัติขึ้นมาเป็นระยะเวลานาน จึงทำให้มีช่องว่างของกฎหมายมากมาย ที่ไม่สามารถนำมาบังคับใช้กับสถานการณ์ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพมากเพียงพอ จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ดังนี้

1. หลักทฤษฎีความเป็นมาของการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ.2474 การประกอบการค้าของเก่าในสังคมไทยปัจจุบัน เป็นอาชีพหนึ่งที่อยู่ในความสนใจของประชาชน ด้วยการประกอบอาชีพนี้ สามารถประกอบการกับสินค้าได้หลายประเภท ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความสามารถของแต่ละคน และเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้หรือผลกำไรแล้ว ก็เป็นแรงจูงใจให้ผู้คนทั่วไป หันมาให้ความสนใจในการประกอบการค้าของเก่ามากขึ้น แต่ยังมีผู้ประกอบการค้าของเก่าบางรายได้อาศัยโอกาสจากการประกอบการค้าของเก่าในการแสวงหาประโยชน์ที่มิชอบ สร้างความเดือดร้อนเสียหายในเกิดขึ้นแก่ประชาชน ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในสังคมส่วนรวม นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่า ในการประกอบการค้าของเก่านั้น มีพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ที่ใช้กำกับดูแล หรือที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อไม่ให้ผู้การประกอบการค้าของเก่าบางรายได้อาศัยโอกาสในการประกอบการค้าของเก่า สร้างความเสียหายให้เกิดกับประชาชนหรือสังคมส่วนรวม และเพื่อให้ผู้ประกอบการค้าของเก่าที่ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายให้ได้รับการปกป้องคุ้มครองด้วย

ซึ่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ได้มีการปรุงปรุงแก้ไขครั้งล่าสุด ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2535 เมื่อนับระยะเวลาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับดังกล่าวจนถึงปัจจุบันก็เป็นเวลาผ่านมากว่า 30 ปีแล้ว ทำให้พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 มีช่องว่างของกฎหมายไม่สามารถใช้บังคับกับการประกอบการค้าของเก่าในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการกำหนดให้ผู้ประกอบการค้าของเก่าในลักษณะใดที่ต้องยื่นคำขอใบอนุญาตค้าของเก่าตามกฎหมายนี้ ด้านคุณสมบัติหรือเงื่อนไขของผู้ยื่นคำขอใบอนุญาตค้าของเก่า ด้านการดำเนินการค้าของเก่า ด้านการกำกับและตรวจสอบการค้าของเก่า และด้านบทลงโทษ สร้างปัญหาให้เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการค้าของเก่าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่กฎหมายนี้ได้กำหนดไว้

ดังนั้น เพื่อให้พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 สามารถใช้บังคับกับการประกอบการค้าของเก่าในปัจจุบัน ไม่ก่อปัญหากับผู้ประกอบการค้าของเก่าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว จึงควรมีการปรับปรุงพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 โดยควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายในด้านการกำหนดให้ผู้ประกอบการค้าของเก่าในลักษณะใดที่ต้องยื่นคำขอใบอนุญาตค้าของเก่าตามกฎหมายนี้ ด้านคุณสมบัติหรือเงื่อนไขของผู้ยื่นคำขอ ใบอนุญาตค้าของเก่า ด้านการดำเนินการค้าของเก่า ด้านการกำกับและตรวจสอบการค้าของเก่า รวมถึงด้านบทลงโทษให้มีความชัดเจนและทันต่อสถานการณ์ค้าของเก่าในปัจจุบันและในอนาคต

1.1 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ได้รวมหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน จากการศึกษาจะพบว่าลักษณะการประกอบอาชีพของการขายทอดตลาดและการค้าของเก่าแตกต่างกัน โดยการขายทอดตลาด คือการขายทรัพย์สินที่กระทำโดยเปิดเผยแก่บุคคลทั่วไปด้วยวิธีเปิดโอกาส ให้ผู้ซื้อสู้ราคากัน ผู้ใดให้ราคาสูงสุด และผู้ทอดตลาดแสดงความตกลงด้วยเคาะไม้ หรือด้วยกิริยาอย่างอื่นตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาดผู้นั้นก็เป็นผู้ได้สิทธิในทรัพย์นั้น

ส่วนการค้าของเก่า คือ การซื้อขายทรัพย์ที่เป็นทรัพย์ในลักษระที่ใช้แล้วรวมถึงของโบราณ ลักษณะการดำเนินการบุคคลที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการ และคุณสมบัติของบุคคลที่มีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินการ จึงมีความแตกต่างกัน โดยการขายทอดตลาดนั้น มีขั้นตอนหรือแบบพิธีรวมทั้งหน้าที่ของบุคคลที่มีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการ ที่ต้องมีการปฏิบัติมากกว่าการค้าของเก่า เพราะการค้าของเก่านั้นเป็นการซื้อขายในลักษณะปกติอย่างหนึ่ง ไม่จำเป็นต้องอาศัยความรู้หรือความเชี่ยวชาญใด

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขายทอดตลาดและค้าของเก่าในต่างประเทศ พบว่าในสหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ และเครือรัฐออสเตรเลีย มีการแยกกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าออกจากกัน เป็นกฎหมายคนละฉบับ ไม่ได้รวมไว้เป็นฉบับเดียวกัน ดังเช่นของประเทศไทย ซึ่งการแยกกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าออกจากกันเป็นกฎหมายคนละฉบับของต่างประเทศนั้น ทำให้กฎหมายแต่ละฉบับมีความชัดเจน สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ที่จำเป็นในการควบคุมการประกอบการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าในกฎหมายแต่ละฉบับได้เป็นการเฉพาะเจาะจง มีความเหมาะสมกับการประกอบกิจการนั้น ๆ มากขึ้น อีกทั้งยังทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถนำกฎหมายดังกล่าวไปใช้ได้ง่ายขึ้น ส่งผลทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การที่ประเทศไทยบัญญัติรวมหลักเกณฑ์สำหรับการควบคุมการขายทอดตลาดและการค้าของเก่าไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน จึงทำให้กฎหมายดังกล่าวไม่มีหลักเกณฑ์ ที่ชัดเจนเป็นการเฉพาะ หรือเหมาะสมสำหรับกิจการนั้น ๆ อย่างแท้จริง และส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายในการควบคุม หรือตรวจสอบกิจการเป็นไปโดยไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

1.2 การไม่คำนึงถึงหลักสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างแท้จริง จากการศึกษาพบว่าไม่ว่าจะเป็นบทบัญญัติทางกฎมายในเรื่องใดๆ การตราหรือกำหนดบทบัญญัติต่าง ๆ นั้น รัฐมีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงหลักสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป็นสิ่งสำคัญ และการตรากฎหมายจะต้องเป็นธรรมต่อประชาชนทุกคน ต้องไม่เป็นการเอารัดเอาเปรียบฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ตลอดจนต้องคำนึงถึงประโยชน์ในส่วนรวมร่วมด้วย แต่หากเป็นการบัญญัติเกี่ยวกับบทลงโทษรัฐ ก็ต้องคำนึงถึงหลักความเหมาะสม ต้องไม่เป็นการกำหนดโทษที่รุนแรง หรือหนักเกินสมควร เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชนทุกคน สมดั่งเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย

2. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474

2.1 ปัญหาการขอรับใบอนุญาตในการประกอบกิจการค้าของเก่า กรณีของการจัดตั้งสถานประกอบกิจการค้าของเก่านั้น ผู้ประกอบกิจการก็มีความจำเป็นที่จะต้องขออนุญาตในการประกอบกิจการเสียก่อน ซึ่งพิจารณาตามความใน มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 โดยวางหลักไว้ว่า ห้ามมิให้บุคคลประกอบกิจการค้าของเก่าโดยมิได้รับอนุญาตเสียก่อน เนื่องจากการประกอบกิจการค้าของเก่านั้น เป็นกิจการที่ต้องอยู่ในความควบคุมดูแลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนด

เมื่อพิจารณาตามความใน มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 พบว่าได้มีการเขียนถ้อยคำในการที่จะดำเนินการขออนุญาตเอาไว้ โดยใช้ข้อความว่า “การห้าม” เป็นหลัก

ซึ่งผู้ศึกษามีความเห็นว่าเป็นการใช้ข้อความที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากเป็นการสื่อให้เห็นถึงลักษณะของการกีดกันทางสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เนื่องจากได้บัญญัติเอาไว้ชัดเจนในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวไทย ทุกคนจะต้องได้รับสิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียมกัน และในขณะเดียวกันนั้น มาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ได้บัญญัติเอาไว้เป็นการเฉพาะในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ โดยบัญญัติให้ทุกคนในราชอาณาจักรไทย มีสิทธิมีเสรีภาพของตนในการที่จะประกอบอาชีพใดๆ ก็ได้ หากอาชีพนั้น ไม่ขัดต่อความสงบและความมั่นคงต่อประเทศชาติ และเมื่อพิจารณาแล้ว ผู้ศึกษามีความเห็นว่าอาชีพค้าของเก่าก็ไม่ได้เป็นอาชีพที่ขัดต่อความสงบหรือความมั่นคงต่อประเทศชาติแต่อย่างใด ดังนั้น จึงไม่มีเหตุผลใดที่จะมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อให้กระทบถึงสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน

จึงสามารถสรุปได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นการบัญญัติกฎหมายใดๆ ขึ้นมาเพื่อบังคับใช้กับกลุ่มคนหรือประชาชนทั่วไปนั้น รัฐจะต้องนำเอาหลักการในรัฐธรรมนูญมาเป็นต้นแบบ รวมไปถึงในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพในเรื่องของการประกอบอาชีพ เพื่อเข้ามาเป็นรากฐาน เพื่อให้สอดคล้องและไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

2.2 การกำหนดหลักเกณฑ์ที่ไม่เป็นธรรม มาตรา 11 ของพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 บัญญัติให้สิทธิแก่ประชาชนผู้ที่สนใจเข้ามาประกอบธุรกิจการขายทอดตลาดและค้าของเก่า โดยกำหนดหลักเกณฑ์ขั้นตอน วิธีการของการดำเนินการเกี่ยวกับการออกใบอนุญาต การขายทอดตลาดและค้าของเก่าไว้อย่างไม่เป็นธรรม ในเรื่องของอายุของใบอนุญาต ระยะเวลาในการขอจดใบอนุญาตการประกอบธุรกิจดังกล่าว อีกทั้งการที่ผู้ประกอบธุรกิจที่ได้มีการขอออกใบอนุญาตการขายทอดตลาดและค้าของเก่าโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว แต่จะโอนให้สิทธิแก่ผู้อื่นที่จะดำเนินการประกอบธุรกิจต่อจากเจ้าของเดิม ซึ่งกฎหมายกำหนดว่า ใบอนุญาตดังกล่าวนั้น ไม่สามารถโอนได้ เพราะใบอนุญาตดังกล่าวเป็นใบอนุญาตเฉพาะตัวจะโอนให้ผู้อื่นไม่ได้จึงส่งผล ให้ผู้ประกอบธุรกิจที่เข้ามาขอใบอนุญาตการขายทอดตลาดและค้าของเก่าดังกล่าวนั้นได้รับผลกระทบจากการกำหนดหลักเกณฑ์ขั้นตอน และวิธีการของกฎหมายที่ได้บัญญัติขึ้น

2.3 เรื่องระยะเวลาของใบอนุญาตที่จะสิ้นอายุลงในวันที่ 31 ธันวาคมของทุกปี ซึ่งปัญหาดังกล่าวในการออกใบอนุญาตการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าที่ออกโดยเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจในการออกใบอนุญาต โดยหลักเกณฑ์ข้างต้นนั้น ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474

มาตรา 11 ในส่วนที่สอง ซึ่งได้บัญญัติว่า “สมบูรณ์เพียงวันที่ 31 ธันวาคม ทุกปี” หมายความว่า ระยะเวลาของใบอนุญาตที่ออกในควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่านั้นจะสิ้นสุดลงในวันที่ 31 ธันวาคม ในทุก ๆ ปี อธิบายได้ว่า ไม่ว่าผู้ประกอบธุรกิจการขายทอดตลาดและค้าของเก่า จะเข้ามาขออนุญาตแก่เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจในการออกใบอนุญาตการขายทอดตลาดและค้าของเก่าในวันใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นเดือนไหนของปีนั้น ใบอนุญาตดังกล่าวก็ย่อมหมดสิ้นระยะเวลาในการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ โดยจะหมดอายุลงในวันที่ 31 ธันวาคม ของปีนั้น เช่นกันปัญหานี้เป็นเรื่องระยะเวลาของใบอนุญาต ซึ่งจะเกิดปัญหาความยุ่งยาก และหากผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาตแล้วไม่มาดำเนินการต่อใบอนุญาตใหม่ให้ถูกต้อง ตามระเบียบที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ผู้ประกอบธุรกิจการขายทอดตลาดและค้าของเก่าที่ได้รับใบอนุญาตดังกล่าว อาจจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายในเรื่องการประกอบอาชีพขายทอดตลาดและค้าของเก่าโดยไม่ได้รับอนุญาตได้ หรือหลังจากที่ระยะเวลาของใบอนุญาตนั้นหมดลง โดยจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายได้

2.4 ลักษณะและประเภทของสินค้าที่กฎหมายมุ่งควบคุม จากการศึกษาพบว่าพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 วางหลักว่าการค้าของเก่าทุกประเภท ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และมีการกำหนดนิยามคำว่า “ของเก่า”ไว้กว้างมาก ซึ่งปัจจุบันประชาชนนำสิ่งของ ส่วนตัวมาจำหน่ายเป็นสินค้ามือสองและยึดถือเป็นอาชีพกันมากขึ้น ซึ่งหากจะให้ประชาชนที่นำสิ่งของส่วนตัวมาจำหน่ายเป็นสินค้ามือสองมาดำเนินการขออนุญาตดำเนินการค้าของเก่าก็จะเป็นการสร้าง ภาระให้แก่ประชาชนโดยไม่เป็นการสมควร

เพราะตามหลักกฎหมายแล้ว เจ้าของทรัพย์สินย่อมมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนได้ ตามมาตรา 1336 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อีกทั้งเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 คือ ต้องการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ป้องกันไม่ให้ร้านค้าที่ประกอบกิจการค้าของเก่าเป็นแหล่งรับซื้อของโจรเท่านั้น การที่กฎหมายวางกรอบนิยามความหมายของคำว่าของเก่าไว้อย่างกว้าง จึงไม่ทำให้กฎหมายบรรลุเจตนารมณ์ที่แท้จริง

นอกจากนี้ เมื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าของเก่าของต่างประเทศแล้ว ก็พบว่า สหพันธรัฐมาเลเซียและสาธารณรัฐสิงคโปร์มีการกำหนดรายการสินค้ามือสองที่จะมีการควบคุมตามกฎหมายโดยกำหนดเป็นรายการสินค้าที่รัฐมุ่งจะควบคุมไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะดังกล่าว เป็นประโยชน์ต่อทั้งรัฐและประชาชน เพราะทำให้กฎหมาย มีความชัดเจน ง่ายต่อการนำไปใช้ สามารถลดกลุ่มเป้าหมายที่จะมาขอใบอนุญาตประกอบกิจการได้ และส่งผลให้การควบคุมการประกอบอาชีพดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะรัฐก็ยังคงบรรลุวัตถุประสงค์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมได้อยู่ และประชาชนก็มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ไม่ถูกจำกัดเสรีภาพโดยไร้ขอบเขต หลักการที่ใช้ในการควบคุมการค้าของเก่า ในประเทศไทยจึงยังคงเป็นปัญหา อีกทั้งหลักการดังกล่าวก็ไม่ได้ทำให้การบังคับใช้กฎหมายบรรลุตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่แท้จริง

2.5 การกำหนดให้ยื่นคำขอใบอนุญาตขายทอดตลาด และค้าของเก่าด้วยตนเอง กรณีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ.2533 หมวด 1 เรื่องการอนุญาตให้ขายทอดตลาดและค้าของเก่า ข้อ 6 กำหนดให้ “ผู้ประสงค์จะประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ให้ยื่นคำร้องขอใบอนุญาตขายทอดตลาดและค้าของเก่าต่อเจ้าพนักงาน ผู้ออกใบอนุญาต ผู้ขอต้องยื่นคำขอใบอนุญาตด้วยตนเอง จะมอบผู้ใดทำการแทนไม่ได้” ซึ่งเป็นการกำหนดเงื่อนไขให้แก่ประชาชนเกินความจำเป็น และไม่เป็นอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่ประสงค์มาร้องขอใบอนุญาตขายทอดตลาดและค้าของเก่า แต่หากเปรียบเทียบกับ กรณีการขอจดทะเบียนพาณิชย์ของบุคคลผู้ประกอบพาณิชยกิจตามพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 การขอจดทะเบียนพาณิชย์ของบุคคลผู้ประกอบพาณิชยกิจก็สามารถมอบอำนาจให้

2.6 การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบและวิธีการประกอบอาชีพ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีส่งผลต่อรูปแบบและวิธีการประกอบอาชีพการขายทอดตลาดและค้าของเก่าอย่างมาก โดยผู้ประกอบการนำเทคโนโลยีสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการซื้อขายและแลกเปลี่ยน ดังนั้น กฎหมายจำเป็นต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับรูปแบบและวิธีการประกอบอาชีพ เช่น การควบคุมการค้าของเก่าที่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยปรับปรุงกฎหมายให้ครอบคลุมถึงผู้ค้าของเก่าในระบบอินเตอร์เน็ตที่ต้องมาขอใบอนุญาตนำ ระบบคอมพิวเตอร์มาใช้การจัดทำสมุดบัญชีสำหรับบันทึกรายการสินค้า รวมทั้งควรพัฒนานำระบบเทคโนโลยีมาใช้การแจ้งทรัพย์ที่มีข้อสงสัยว่ามาจากการกระทำผิดต่อนายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ กระบวนการขั้นตอน เอกสารหรือหลักฐาน และการชำระค่าใช้จ่ายในการขอใบอนุญาต

2.7 ความเกี่ยวเนื่องกับการขอใบอนุญาตอื่นและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การประกอบอาชีพค้าของเก่านอกจากการขอใบอนุญาตค้าของเก่าแล้ว ต้องขอจดทะเบียนพาณิชย์ เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการขอใบอนุญาตค้าของเก่า และหากเป็นกิจการที่ถูกกำหนดเป็นกิจการใดเป็นกิจการ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การค้าของเก่าเพื่อการแปรมาใช้ใหม่ เป็นต้น ก็ต้องขอใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือทำการค้าโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ ต้องขอใบอนุญาต จากอธิบดีกรมศิลปากร

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 จนถึงฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2535 ยังมีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในด้านต่าง ๆ เห็นควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความทันสมัยเป็นปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อให้พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ศึกษาเห็นควร ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1. ด้านเนื้อหาของพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ในเรื่องของปัญหาการบัญญัติรวมหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน

2. ด้านบทนิยาม 2.1) เห็นควรมีการเพิ่มเติมและแก้ไขบทบัญญัติในบางมาตราแห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของบทนิยาม 2.2) การเพิ่มเติมบทนิยาม ในมาตรา 3 ควรมีการเพิ่มเติมคำนิยาม

3. ด้านคุณสมบัติและเงื่อนไข การขอใบอนุญาต 3.1) ควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 6 และแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 11 เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้ประกอบการค้าของเก่า โดยใช้ข้อความต่อไปนี้ “มาตรา 6 ผู้ขอรับใบอนุญาต ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม 3.2) ควรปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 6 อนุมาตรา 3 ในเรื่องคุณสมบัติของผู้มาออกใบอนุญาตขายทอดตลาดและค้าของเก่า โดยกำหนดให้บุคคลผู้เคยต้องโทษจำคุก ตามกฎหมายลักษณะอาญาเมื่อพ้นโทษมาเป็นระยะเวลา 5 ปี แล้วสามารถมายื่นขอใบอนุญาตขายทอดตลาดและค้าของเก่าได้ เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. (2555). *คู่มือการปฏิบัติงานการตรวจในอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองตามกฎหมาย 16 ฉบับ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน.

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม. (2554). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนที่ 38 ก (วันที่ 20 พฤษภาคม 2554)

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ พัลลิเคชันส์.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2550). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก หน้า 1 (24 สิงหาคม 2550)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1 (1 เมษายน 2560)

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า. (2474). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 48 หน้า 72. (24 พฤษภาคม 2474).

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ 2). (2482). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 56 หน้า 512 (1 พฤษภาคม 2482).

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ 3). (2484). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 58 หน้า 1504 (5 พฤศจิกายน 2484).

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ 5). (2535). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 109 ตอนที่ 16 หน้า 14 (4 มีนาคม 2535).

